

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

**Vliv reforem Společné zemědělské politiky
na hospodaření vybraného podniku**

Bc. Petr Háse

Vedoucí práce: doc. Ing. Karel Tomšík, Ph.D.

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Tato diplomová práce se zabývá vlivem Společné zemědělské politiky na hospodaření Zemědělské obchodní společnosti Šestajovice-Jirny, a.s. mezi lety 2004–2013 a prognózou působení Společné zemědělské politiky na společnost mezi lety 2015–2020.

Hlavním cílem této práce je posoudit vliv Společné zemědělské politiky EU na hospodaření Zemědělské obchodní společnosti Šestajovice-Jirny, a.s. V první části praktické práce je analyzován vliv Společné zemědělské politiky mezi lety 2004–2013 a ve druhé části je analyzována nová zemědělská politika pro roky 2015–2020 a prognózován dopad na zkoumaný subjekt. Metodika práce v přehledu řešené problematiky je založena na sběru sekundárních dat jak z knižních, tak i internetových zdrojů. V praktické části je kladen důraz na finanční analýzu, do které jsou data čerpána zejména z rozvahy, výkazu zisku a ztráty, dat Státního zemědělského intervenčního fondu a dalších interních dat Zemědělské obchodní společnosti Šestajovice-Jirny, a.s.

V přehledu řešené problematiky je obecně charakterizována Společná zemědělská politika – její hlavní cíle, zásady, historie či nástroje. Poté je popsán vývoj a reformy, kterými Společná zemědělská politika prošla během své více než padesátileté historie. V další části je popsán způsob financování a základní pilíře Společné zemědělské politiky. V poslední části řešené problematiky je vysvětlen evropský a český agrární sektor a zdůrazněny největší rozdíly mezi nimi.

Praktická část je rozdělena na dvě základní části. V první části, která se týká let 2004–2013, je analyzován vliv Společné zemědělské politiky zejména pomocí poměrových ukazatelů finanční analýzy. V práci je zaměřen důraz na ukazatele rentability, ve kterých lze přímo změřit vliv Společné zemědělské politiky. Pro komplexnější pohled jsou v práci také použity poměrové ukazatele aktivity, likvidity a zadluženosti. Pro získání relevantních dat z této analýzy je zkoumaný subjekt porovnán s konkurenčním subjektem AGRO Vyšehořovice zemědělská a obchodní a.s., který byl až do roku 1993 součástí jednoho družstva společně se Zemědělskou obchodní společností Šestajovice-Jirny, a.s. Nakonec jsou analyzovány nové dotační požadavky a platby na nové programovací období 2015–2020 pro Zemědělskou obchodní společnost Šestajovice-Jirny, a.s.

V poslední části práce je provedena syntéza získaných informací a jejich zhodnocení.

Klíčová slova: Společná zemědělská politika, dotace, Evropská unie, přímé platby, rozvoj venkova, finanční analýza

Praktická část

Nejvýznamnější platbou pro Zemědělskou obchodní společnost (ZOS) Šestajovice-Jirny, a.s. je platba SAPS (jednotná platba na plochu). Je důležitou platbou pro tuto společnost, a bude tomu tak minimálně až do roku 2020, ačkoliv dle provedené analýzy lze očekávat nižší úroveň platby oproti předchozímu programovacímu období.

Během analyzovaného období 2004 až 2013 byly pro ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. nejdůležitější reformy, které se týkaly SAPS, mléčných kvót a produkce cukrové řepy.

V rámci vlivu celkových dotací Společné zemědělské politiky (SZP) na provozní výsledek hospodaření, byla zjištěna vysoká úroveň závislosti na dotacích SZP pro vybraný subjekt. Dosahovat zisku je ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. schopna v současné době pouze za pomoci dotací SZP. U konkurenčního subjektu je tato závislost nižší, avšak bez dotací SZP by také nebyla schopna generovat zisk. Opět se jen potvrzuje důležitost dotací SZP pro zemědělské subjekty hospodařící v České republice.

První analyzovanou oblastí v rámci finanční analýzy byla oblast rentability. ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. dosahuje velice nízkých hodnot v oblasti rentability. Nejen s údaji udávanými v odborné literatuře, ale také ve srovnání s konkurenčním subjektem AGRO Vyšehořovice zemědělská a obchodní a.s. V případě odečtení vlivu SZP se ukazatele u ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. téměř vždy dostávají do vysokých záporných čísel. Hlavním důvodem takto nízké rentability u analyzovaného subjektu je zejména špatná situace v odvětví chovu vepřového masa, která způsobuje každoroční několika milionovou ztrátu. Konkurenční subjekt je schopen dosahovat mnohem vyšších hodnot ukazatelů rentability.

V oblasti ukazatelů obratu aktiv a zásob, ve kterých je vliv SZP pouze nepřímý, dosahuje ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. také horších výsledků než konkurenční subjekt. Naopak v oblasti obratu pohledávek a závazků je ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. mnohem lepší než konkurenční subjekt. Nejen, že je schopna se ke svým peněžním prostředkům z pohledávek dostat mnohem rychleji než konkurenční subjekt, ale také je schopna platit své závazky rychleji než AGRO Vyšehořovice zemědělská a obchodní a.s. Ačkoliv vliv SZP je na těchto ukazatelích pouze nepřímý, lze tvrdit, že bez dotací SZP by tyto ukazatele dosahovaly horších hodnot.

V ukazatelích zadluženosti si z celkového pohledu vede lépe ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. Lepších čísel dosahuje v ukazatelích celkové zadluženosti, kvóty vlastního kapitálu, koeficientu zadluženosti a dlouhodobého krytí aktiv. Ve všech těchto ukazatelích je vliv SZP

nepřímý. Jediným ukazatelem zadluženosti, ve kterém je AGRO Vyšehořovice zemědělská a obchodní a.s. lepší, je ukazatel úrokového krytí, ve kterém lze přímo změřit dopad SZP. S dotacemi SZP by ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. dosahovala hodnot požadovaných literaturou pouze v letech 2010 a 2011. Bez dotací SZP by tento ukazatel opět dosahoval téměř vždy vysokých záporných čísel.

Při provedení syntézy ukazatelů rentability a zadluženosti lze říci, že každá společnost využívá jinou strategii podnikatelské činnosti. ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. je relativně stabilním, finančně samostatným subjektem, který spíše preferuje požadavky věřitelů. Naopak méně reflektuje požadavky investorů, kteří požadují vyšší rentabilitu. Na druhé straně AGRO Vyšehořovice zemědělská a obchodní a.s. využívá více cizích zdrojů, které přinášejí vyšší rentabilitu za vyššího rizika nižší finanční stability podniku. Jelikož však i výše vlastních zdrojů se neustále zvyšuje a společnost je schopna generovat zisk, lze říci, že strategie konkurenčního subjektu je prozatím úspěšnější. Oba zkoumané podniky tedy mají silné stránky jinde – ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. má silnou stránku v ukazatelích zadluženosti, naopak AGRO Vyšehořovice zemědělská a obchodní a.s. v ukazatelích rentability.

Poslední analyzovanou oblastí byla oblast ukazatelů likvidity. Oba zkoumané subjekty dosahovaly v posledních letech dostatečných hodnot, které jsou požadované odbornou literaturou.

V celkovém srovnání lze konstatovat, že ZOS Šestajovice-Jirny a.s. zaostává za svým konkurentem AGRO Vyšehořovice zemědělská a obchodní a.s. U konkurenčního subjektu lze také pozorovat kladný trend zvyšování hodnoty korporace.

Dle provedené analýzy, nová zemědělská politika pro období 2015-2020 přinese nižší úroveň plateb pro ZOS Šestajovice-Jirny, a.s., než tomu bylo v posledních letech minulého programovacího období. Výše plateb se bude pohybovat zhruba na úrovni let 2007–2009. Lze předpokládat, že tento fakt se negativně promítne do hospodaření společnosti.

Další významnou změnou pro ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. je konec mléčných kvót. Lze očekávat, že dojde k přílivu zahraničního mléka do ČR, což přinese tlak na snížení výkupní ceny mléka. Dle dostupných informací se očekává, že dané zrušení mléčných kvót bude určitým způsobem kompenzováno ze strany Evropské unie. Je otázkou, zdali tato kompenzace bude dostatečně vysoká na to, aby ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. byla schopna dále provozovat zemědělskou činnost. Jistou výhodou by mohlo být členství v Mlékařském hospodářském

družstvu, které by mohlo pomoci ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. k silnější pozici při vyjednávání o výkupních cenách mléka a tím pádem k menšímu snížení výkupních cen.

Na základě předchozích analýz lze očekávat, že v novém programovacím období 2015–2020 dojde ke zhoršení celkové situace ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. Lze očekávat stále nízkou rentabilitu a nízkou úroveň zisku. Největším problémem pro společnost je chov prasat. Tato oblast každým rokem končí v několika milionové ztrátě, a pokud nenastane výrazné zlepšení situace v tomto odvětví, které by zvýšilo výkupní ceny masa alespoň nad výrobní náklady, lze doporučit zrušení chovu u ZOS Šestajovice-Jirny, a.s. Další možností, jak vylepšit celkové hospodaření společnosti by bylo dokončení bioplynové stanice, která by snížila náklady na provoz. Tento záměr však stále již několik let naráží na silné protesty občanů žijících v okolí ZOS Šestajovice-Jirny, a.s.

Seznam použitých zdrojů

BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *The economics of European integration*. 2nd ed. London: McGraw-Hill Education, 2006, xxiv, 464 p. ISBN 978-007-3322-421.

BEČVÁŘOVÁ, Věra. *Zemědělská politika*. Vyd. 1. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2001, 116 s. ISBN 80-715-7514-3.

BUSINESSINFO: *Historie společné zemědělské politiky* [online]. 22. 5. 2009b [cit. 2014-08-26]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/historie-spolecne-zemedelske-politiky-5146.html>

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE: *SZP po roce 2013* [online]. © 2013 [cit. 2014-08-27]. Dostupné z: <http://www.strediskoczuhk.cz/appzhk/doc/Sbornik%20SZPpo2013%20Becvarova.pdf>

EVROPSKÝ PARLAMENT: *Nástroje společné zemědělské politiky a jejich reformy* [online]. 2014a [cit. 2014-10-02]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.3.html

EVROPSKÝ PARLAMENT: *První pilíř Společné zemědělské politiky: II – přímé platby zemědělcům* [online]. 2014g [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.5.html

FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2008, xv, 179 s. ISBN 978-80-7179-939-9.

KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu* :. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxxiv, 630 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ: *Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky* [online]. © 2009-2013a [cit. 2014-08-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>

SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. 2., aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2011, v, 152 s. ISBN 978-80-251-3386-6.

STŘECHA, Aleš, František ANTOŠ a Václav JELÍNEK. *Jirny a Nové Jirny*. 2009, 84 s.